

Natuurinrichting Bergerven

Wandeling
zondag
23 februari 2014
vanaf 14.00 uur

Krant 5 | februari 2014

Situering

Het natuurinrichtingsgebied Bergerven is 571,4 ha groot. Het ligt in de provincie Limburg, op het grondgebied van Neeroeteren (Maaseik) en Rotem (Dilsen-Stokkem). Het gebied ligt voor het grootste gedeelte tussen de Europalaan (N771) en de Zuid-Willemsvaart. In het noorden ligt de grens bij benadering op de rand van de zandgroeve en het Eilandje.

534,9 ha van Bergerven is op het gewestplan ingekleurd als groen- en bosgebied. De rest is waterweg (15,7 ha), industriegebied (9,2 ha), recreatiegebied (6,7 ha) en agrarisch gebied (4,9 ha).

Situering

1

Maatregelen

2

Partners

4

Beste lezer,

Dit is het laatste krantje van het natuurinrichtingsproject Bergerven. De reden is heel eenvoudig: het project is ondertussen in schoonheid afgerond. De laatste werkzaamheden werden eind 2013 uitgevoerd. De natuurinrichtingscommissie en het natuurinrichtingscomité van Bergerven hebben samen goed werk geleverd en de vooropgestelde doelstellingen voor het natuurinrichtingsproject werden bijna volledig gehaald. De aanleg van een fauna-fietspassage over de Europalaan wordt momenteel nog verder onderzocht en daarom worden de officiële projectorganen nu nog niet opgeheven.

**Kom het zelf ontdekken
en beleven op
zondag
23 februari 2014
en vertel ons wat u
er van vindt.**

Vanaf 14 uur kan u vertrekken voor een (half)begeleide wandeling aan de Kapel van de Weerstand (Brugstraat in Rotem, Dilsen-Stokkem). Gidsen geven op de bijzonderste plekjes deskundige informatie over de realisaties van het project en wat er in de loop van de jaren veranderd is. Terug bij het vertrekpunt wordt u een 'opwarmertje' aangeboden. Stevige wandelschoenen of laarzen zijn aan te raden.

De uitgestippelde wandeling van zondag 23 februari toont echter maar een klein stukje van het projectgebied. De focus ligt dan op het kerngebied met de grindplassen en zicht op de oude Maasmeander. Wilt u een volledig zicht krijgen van de uitgevoerde werken dan zult u nog een keertje terug moeten komen en al dan niet op eigen houtje een aantal wandelingen doen. Meer informatie vindt u op de websites van de partners (zie achterzijde).

Agentschap voor
Natuur en Bos

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ

In dit krantje geven we u alvast een voorsmaakje van de laatste veranderingen die in het gebied plaatsvonden.

rode dopheide

1) **Bescherming zeldzame soorten.** Langs de hoger gelegen boswegen (voornamelijk op grondgebied Maaseik) werden veel Amerikaanse eiken gekapt. Dit met als doel de **rode dopheide**, een zeldzame soort in Vlaanderen, maximale kansen te geven om te overleven. Andere plantensoorten zoals de gewone struikheide kunnen hiervan mee profiteren. Wie weet profiteert ook de gladde slang van warme open plekken in het bos. Je zal ze echter zelden te zien krijgen... In de bospoelen kan je in het voorjaar wel amfibieën aantreffen zoals de gewone pad, de bruine kikker en de vinpootsalamander.

moeraswolfsklauw

2) Hier beleef je het zicht op de plassen op een aparte manier; een **natuurlijk uitkijkpunt** op de rand van een oude Maasoever. De Maas is echter toch wel een aantal km naar het oosten opgeschoven.

3) Verspreid in het gebied werden hier en daar nog **bomen / houtkanten gekapt** met specifieke doeleinden. Zo werden er langs het jaagpad langs de Zuid-Willemsvaart nog enkele 'gevaarlijk staande' populieren verwijderd. Rond het geologisch interessante punt de Indianenrots (zanden van Waubach) werden ook enkele bomen gekapt.

4) De **kijkhut** is toegankelijk voor mindervaliden. Vanuit de kijkhut kan je makkelijk vogels observeren zonder dat je zelf gezien wordt. Vooral in de trekperiode (voorjaar en najaar) is deze kijkhut 'in trek' bij de vogelaars. Met een beetje geluk kan je er drie verschillende soorten zwaluwen en oeverzwaluwen tegelijkertijd over het water zien scheren. Op of in het water kan je verschillende soorten eenden, reigers en futen waarnemen. Ook en misschien nog meer in de winterperiode omdat deze plassen omwille van hun diepte niet dichtvriezen. En in de omliggende weilanden tref je het hele jaar door ganzen aan.

5) Deze **kijkheuvel** is het laatste restant van de oude dijk die tussen de plassen gelegen was. Het grootste gedeelte van het materiaal werd gebruikt voor het minder diep maken van de steile oeverwanden van de plassen. De zwerfstenen zijn ooit lang geleden op natuurlijke wijze tot hier geraakt, maar met machinekracht opgegraven en nadien op de heuvel gelegd.

6) In de omliggende bossen van Dilsen-Stokkem heeft de stad werken laten uitvoeren in het kader van het **bosbeheersplan**. Het is de bedoeling om de aangeplante dennenbossen om te vormen naar meer natuurlijke eikenberkenbossen. Als een eerste stap in deze omvorming werden Amerikaanse vogelkers en Amerikaanse eik verwijderd. Sommige boswegen en oude parkings werden met een bareel afgesloten; andere boswegen zijn hersteld met het oog op een makkelijker beheer. Er werd ook met de ruiters/menners rekening gehouden.

7) We noemen dit een **pad met lage moeilijkheidsgraad** omdat het pad zelf niet volledig voldoet aan alle opgelegde criteria voor mindervaliden. Een deel van de verharding is in asfalt en doet ook dienst als fietspad. Het gedeelte door de bossen is aangelegd in dolomiet. Er werd bewust gekozen om dit deel van het pad niet toegankelijk te maken voor paarden en gemotoriseerde voertuigen op wielen. Dolomiet is kwetsbaar voor uitspoeling en daarom is er langs het pad een afscheiding voorzien. Respecteer dat een deel van dit pad specifiek is aangelegd voor buggy's, kinderwagens, rolstoelen en rolwagentjes.

8) De oude **parking** aan verschillende doelgroepen is noodzakelijk om tot een aantal aanplantingen, locaties fietsenstalling, ... Het uitkijkpunt. Dit is nu het startpunt van het gebied. Op de infoborden wordt het gebied en het startingsproject vermeld. Deze parkeerplaats is nu een goede parkeergelegenheid bevindt zich aan het uitkijkpunt.

15) Op sommige nattere plekken is de bovenste voedselrijke laag weggenomen om planten van de **natte heide** terug te laten ontkiemen. Soorten zoals de gewone dopheide, zonedauw en moeraswolfsklauw krijgen hierdoor meer toekomstkansen in dit gebied.

14

14) De **vispaaiplaatsen / oeversbeschoeiing** aan 'het Eilandje' in de Zuid-Willemsvaart werden hersteld in de hoop dat dit het natuurlijke visbestand in het kanaal ten goede komt.

13) Een **snoer van ondiepe plassen** verbindt de meest westelijk gelegen plas met de vroegere bron van de Zanderbeek. Voor de vissen is het mogelijk om zich in deze plassen stroomopwaarts te begeven.

12) In de **ondiepe oeverboorden** groeien kleine plantjes die op het eerste zicht niet speciaal lijken, maar ze komen in heel Europa nog maar weinig voor. Hier in de ondiepe oeverzones van de voedselarme plassen van Bergerven voelen deze plantjes van het oeverkruidverbond (Littorellion), zoals pilvaren zich echter goed thuis. Graafwerken hebben de ondiepe oeverzone aanzienlijk vergroot. Hierdoor krijgen ze nu de kans om zich ongebreideld voort te planten. De eerste tekenen zijn hoopvol.

11) Vanuit de lucht zie je heel duidelijk de **ondiepe plas** die gecreëerd werd door hergebruik van het materiaal van de oude dijk. Wist je dat tijdens de uitvoering van de werken de kraan met kraanmachinist op ... in het diepe water verdwenen? Gelukkig is het allemaal goed afgelopen en kon de bestuurder zichzelf redden. Ook de grote kraan werd nadien weer opgevist en opnieuw rijvaardig gemaakt. Tussen de plassen hebben we ook opgeruimd (een oud huis, resten van de ontgrindingsinstallaties en oude grindhopen en -wegen, een asfaltweg,...), gekapt en gelijk gemaakt. De kraamkamer is nu gereed in de vorm van een 'broed- en rustgebied' voor fauna en flora. De plant moeraswederik heeft zich al massaal voortgeplant langs de waterlijn. Ook voor libellen is het **plassegebied** van Bergerven ondertussen 'the place to be', met meer dan 25 aanwezige soorten; een hotspot voor Vlaanderen. Voor vlinders en vogels gaat het allemaal een beetje trager om dit gebied te (her)ontdekken, maar de verwachtingen zijn groot. De monitoring van fauna en flora loopt nog door na het projecteinde.

10) Langs de Zuid-Willemsvaart liggen verschillende **tapsluizen**. Kalkrijk water uit het kanaal wordt nog steeds gebruikt om de lager gelegen graslanden te bevoeien. Tijdens het project werd een tapsluis hersteld en twee anderen vernieuwd. Ze kregen ook een ander kleurtje. Deze tapsluizen bevinden zich allemaal ten oosten van het kanaal.

9) Als je een wandeling maakt ten noordwesten van de Brugstraat, heb je veel kans dat je onderweg over of langs een **veerooster** stapt. De veeroosters zijn geplaatst om de Schotse hooglandrunders en Koninkpaarden binnen het nieuwe begrazingsraster te houden. Deze dieren helpen mee aan het uitvoeren van het natuurbeheer rond de plassen.

8) In de Kapel van de Weerstand werd heringericht. Omdat men deze parking gebruiken was behoorlijk wat overleg en consensus te komen betreffende gebruik van materialen, het aantal parkeerplaatsen, aanbindplaats voor paarden, het uiteindelijke resultaat mag dan ook gezien en gebruikt worden als voorbeeld voor het vertrek van wandelingen en de fit-o-meter. Het is ook de informatie over het gebied en het natuurinrichtingsproject niet dat er zich langs de Europalaan nog een kleine windt. Ook hier is het heerlijk wandelen door de bossen tot

8

7

9

9

9

9

10

10

10

12

13

13

13

15

3

4

De partners

Natuurvereniging **Limburgs Landschap vzw** is eigenaar en beheerder van de natuurgebieden Bergerven, Vossenbergh en Platte Lindenberg. Limburgs Landschap vzw zet zich sinds 1971 in voor meer natuur in Limburg. Dat doen we door de aankoop en het beheren van gebieden. Ondertussen beheert Limburgs Landschap vzw al meer dan 2300 hectare, waar iedereen van kan genieten.
Meer info: www.limburgs-landschap.be

De **stad Dilsen-Stokkem** wenst via het natuurinrichtingsproject en het uitgebreid bosbeheerplan de omvorming van een grote oppervlakte homogeen dennenbos te stimuleren. De uitgestrekte bosgebieden worden aantrekkelijk gemaakt voor de zeldzame diersoorten, heide en vennen. De zadelsprinkhaan en gladde slang zullen welvaren bij de nieuwe open plekken en heidebermen.

Bergerven situeert zich deels op het grondgebied van de **stad Maaseik**. Daarnaast participeert de stad ook als eigenaar van bossen op de steilrand en het plateau. Voor deze bossen neemt de stad het nabehoor in het kader van het project voor haar rekening.

Het **Agentschap voor Natuur en Bos** staat in voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen, samen met alle partners. Het staat onder meer in voor de sturing en financiële ondersteuning van natuurinrichtingsprojecten, waaronder dit natuurinrichtingsproject 'Bergerven'.

De **Vlaamse Landmaatschappij** maakt als Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) deel uit van het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid. Platteland en Mestbeleid, Mestbank en Projectrealisatie zijn haar kernafdelingen. De VLM coördineert het natuurinrichtingsproject Bergerven en staat in voor de uitvoering ervan.
Meer info: www.vlm.be

Het **Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)** stimuleert de toepassing van natuurtechnische milieubouw (NTMB) bij infrastructuurwerken. Op deze manier ontstaat meer ruimte voor natuurontwikkeling en wordt de invloed van de werken op fauna en flora verzacht.
Meer info: www.lne.be

Regionaal Landschap Kempen en Maasland vzw werkt met vele partners aan een mooi landschap en een verantwoorde manier om daarvan te genieten. Zo werd een fietsroutenetwerk gerealiseerd. Bergerven zal een onderdeel vormen van het wandelaanbod van de Hoge Kempen, waarvan het zuidelijke deel een Nationaal Park is.

Enkele impressies van partners over leuke plekjes in het gebied

bron: Spoorzoeker, editie januari 2014

"Ik geniet telkens weer op de uitkijkheuvel. Van daaruit heb je een prachtig uitzicht op de plassen en het resultaat van het natuurinrichtingsproject. Vroeger sneed een dijk de oude grindplassen van elkaar af. Door de dijk af te graven lopen de plassen nu in kleine plas-draszones in elkaar over. Met de overtollige grond werden ondiepe oevers gecreëerd. Daarin voelen Europees beschermde oeverkruidvegetaties zich in hun sas."

Elvira Jacques, ANB

"Als ik naar de begrazingszone van Bergerven ga, overvalt me keer op keer een 'wauw'-gevoel. Vaak heten onze Schotse Hooglandrunders met hun grote hoorns je daar al welkom van onder de bomen. Het is ook prachtig hoe ze voor structuur in het gebied zorgen en stukken doen verschralen, waardoor de heide en soorten zoals het zandblauwtje meer ruimte krijgen. Geen paniek, ze doen geen vlieg kwaad."

Heleentje De Brauer,
Limburgs Landschap

"In het FSC-boscomplex van Schootshei pluk je de vruchten van goed beheer. De Amerikaanse vogelkers of bospest werd grondig verwijderd en inheemse boomsoorten krijgen opnieuw kansen. In de opengemaakte plekken langs de steilrand van het Kempisch plateau voelen de zadelsprinkhaan en gladde slang zich thuis. Via de nieuwe exploitatiewegen en omliggende bospoelen kun je comfortabel in en uit het bos."

Danny Klingeleers,
gemeente Dilsen-Stokkem

"Het jaagpad tussen het kanaal en Bergerven vind ik geweldig. Op sommige plaatsen kun je tussen de bomen een glimp opvangen van de open plassen. In één oogopslag toont het gebied zich in zijn volle glorie. Daar kun je watervogels zoals de fuut en do-daars horen en - met wat geluk - ook zien."

Paula Ulenaers,
Vlaamse Landmaatschappij

"Op een heldere dag is er niets leukers dan vanuit de parking in Neeroeteren het wandelpad naar het hoogste punt van Bergerven te volgen. Van daaruit heb je een adembenemend zicht op het gebied, en bij mooi weer zelfs tot in Nederland."

Edith Stevens,
gemeente Maaseik